

Janina Kostkiewicz¹ <http://orcid.org/0000-0003-2291-886X>

Jagiellonian University

THE POLISH CURRENT OF CRITICISM OF COMMUNISM (BOLSHEVISM) IN THE YEARS 1917–1939. BIBLIOGRAPHY OF SOURCES

World War I has weakened Russia involved in it. As a result of social protests at the turn of February and March 1917, the Social Democratic Provisional Government was formed. Tsar Nikolai II abdicated and Russia became a republic. The weak government of Aleksander Kerensky and chaos allowed a group of Bolsheviks, headed by Vladimir Lenin, to return from exile (on a sealed train²) to enact a coup on 7 November 1917 (called the October Revolution) and seize power. The new government of the Council of People's Commissioners began with a brutal, physical liquidation of opponents, executions affected masses of random people. A civil war broke out, in which the forces of the white and red army clashed. The unprecedented terror against civilians was reinforced by propaganda actions and isolation from the world. The laws and decrees promulgated by the Bolsheviks seemingly only guaranteed the working class, endowed with the role of proletariat, freedom of speech, press and assembly. In fact a new social hierarchy was created in which the privileged group was the communists, then the non-party workers and the poor. Other social groups were considered class enemies and destined for brutal re-education or extermination (clergy, landowners, aristocracy). Bloody terror and the unimaginable number of victims of the new experiment would continue to exist before the eyes of the world until Stalin's death in 1953, with the highly ambivalent behaviour of the West.

¹ Prof. dr hab. Janina Kostkiewicz, head of the Department of High School Pedagogy and the Polish Pedagogical Thought in Institute of Pedagogy at the Faculty of Philosophy of the Jagiellonian University; editor-in-chief of this journal: Institute of Pedagogy UJ, ul. Batorego 12, 31-135 Kraków; e-mail: janina.kostkiewicz@uj.edu.pl.

² Romuald Moskała SJ, "Nasz sąsiad wschodni (Szkie o bolszewizmie)", *Przegląd Powszechny* 145–146 (1920), 376–388; 147–148 (1920), 33–47.

The Polish criticism of Bolshevism from the interwar period³ is consistent with the analyses of political scientists and philosophers almost a century later. In the most general terms, the criticism of Bolshevism at the time spoke of the loss of European cultural unity – including philosophical, social and political – and a threat to the Latin civilisation. Bolshevism identified with communism was considered to be an idea that has its own history in evolution and its philosophy is Marxism. The actions of the Bolsheviks were unequivocally interpreted as an intention to create communism on a global scale⁴. [...].

It was stressed that a comprehensive critique of Bolshevism (communism) cannot be closed, as it lacks a final vision of culture. Even if dialectical materialism were to be taken as a “mechanism of history” and an indication of cultural change, it lacks a vision of desired culture (or it is infantile) – there is no description of paradise to be achieved. The West, meanwhile, practiced Marxism... theoretically, and practiced it in the East⁵.

Polish humanists of the interwar period considered the good knowledge of Bolshevism a point of honour and an expression of their identity. Thus, all sources have been explored – from the texts of Marx, Engels, Lenin, through philosophical-political analyses of other theoreticians and practitioners⁶, to the personal experiences of eyewitnesses. In Poland, the most comprehensive approaches to the apocalyptic phenomenon of Bolshevism have been created and a new discipline of research – Sovietology – has been initiated. The knowledge of Bolshevism was brought to perfection and considered to be the best in the world.

³ Although criticism of Bolshevism focused on its version implemented in Russia, the global expansion of Bolshevism through the activities of the Communist International was realised. Its element was a slanderous campaign against Poland – the alleged fascist governments of the Second Republic of Poland were being spread in the form of imaginary information – and the idea of communism was being spread around the world. And so, among other things, in the USA there was the *Manifesto* of the communist party existing there.

⁴ Ignacy Czuma, “Bolszewicka dialektyka moralności”, *Prąd* 18 (1930), 294–308; Edward Kosibowicz, “Ideowe źródła współczesnego bezbożnictwa”, *Przegląd Powszechny* 215 (1937), 111–125; Józef Pastuszka, “Prądy materialistyczne w filozofii współczesnej”, *Ateneum Kapłańskie* 32 (1933), 13–38; Jan Urban, “Ideologia bolszewizmu”, *Przegląd Powszechny* 194 (1932), 129–143; Antoni Szymański, “Bolszewizm jako prąd kulturalny i cywilizacyjny”, *Prąd* 32 (1937), 207–242; Stefan Wyżyński, “Społeczeństwo i prasa a wychowanie młodzieży”, *Ateneum Kapłańskie* 32 (1933), 175–188.

⁵ This is a quote from: Janina Kostkiewicz, “Child and Family as Proletarians of the Educational Ideology of Bolshevik Marxism in the Critical Reflection of Polish Humanists from 1917–1939”, *Polska Myśl Pedagogiczna* 6 (2020); eadem, “Polski nurt krytyki totalitaryzmów”, 167–176. In: *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, eds. Zbigniew Kwieciński, Bogusław Śliwerski (Warszawa: PWN, 2019).

⁶ In the interwar period, more than 50 magazines published in Soviet Russia had the right to distribute in Poland, including: *Izvestya*, *Pravda*, *Vechernyaya Moskva*, *Kino-Gazeta*, *Literaturnaya-Gazeta*, *Sovetskoye Iskusstvo* and *Istori-Markist*.

Bibliography: The Polish Current of Criticism of Communism (Bolshevism) in the Years 1917–1939

1. "Dążenia komunistyczne w Polsce (Z 'Biuletynu Informacyjnego POK')". *Prąd* 34 (1937), 39–59.
2. "J. Em. X. Kard. Hlond o Niemczech, Polsce i Europie". *Prąd* 22 (1932), 284–288.
3. "Legion Młodych i wpływy bolszewickie". *Prąd* 28 (1935), 49–52.
4. "Metoda czy wypadek". *Prąd* 23 (1932), 97.
5. "Podjazdowe walki z religią w szkole". *Prąd* 23–24 (1933), 267–272.
6. "Propaganda komunizmu wśród młodego pokolenia". *Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy* 9 (1927), 385–397.
7. "Z życia w Z.S.R.R.". *Prąd* 30 (1936), 38–45.
8. Adamski, Stanisław, bpp. *Podstawy pracy Stowarzyszeń Akcji Katolickiej*. Poznań: Naczelny Instytut Akcji Katolickiej, 1937.
9. Bauer, Otto. *Bolszewizm a socjalna demokracja*. Lwów: Ludowe Spółdzielcze Towarzystwo Wydawnicze, 1920.
10. Biskupski, Stefan. "W obronie katolickiego małżeństwa". *Ateneum Kapłańskie* 23 (1929), 63–65.
11. Bogdan⁷. *Prawda o komunizmie*. Kraków 1920.
12. *Bolszewizm*, joint publication. Lublin: Towarzystwo Wiedzy Chrześcijańskiej – Drukarnia Narodowa, 1938.
13. *Bolszewizm a sprawa polska*. Warszawa: Sztab Generalny, Pt. 865/VI – Druk. W. Krawczyński i in., 1919.
14. *Bolszewizm i socjalizm*. Warszawa: Wydawnictwo "Ligii Pracy", 1922.
15. Borkowska, Alina. "Nędza i ucisk dzieci pod rządem bolszewickim". *Prąd* 17 (1929), 245–253.
16. Bruckus, Borys. "Kolektywizacja rolnictwa włościańskiego w Rosji Sowieckiej". *Przegląd Powszechny* 199 (1933), 36–56.
17. Brzozowski, Stanisław. *Kultura i życie. Zagadnienia sztuki i twórczości w walce o światopogląd*. Lwów: Nakładem Drukarni Polskiej B. Połonieckiego, 1907.
18. Bystroń, Jan Stanisław. *Komunizm*. Lwów: Książnica – Atlas, 1939.
19. Całka, Leon. "Książka o kolektywizmie". *Prąd* 26 (1934), 39–52.
20. Chmaj, Ludwik. "Pius XI, wychowawca ludzkości". *Przegląd Powszechny* 222 (1939), 3–19.
21. Chojnacki, Piotr, pr. "Materializm dziejowy jako filozofia naukowego komunizmu". *Ruch Katolicki* 12 (1937), 543–553.
22. Cierniewski, Jan, pr. "Nauka szkolna w zastosowaniu do psychiki i kultury polskiej". *Polonia Sacra* 3 (1919).
23. Czapiński, Kazimierz. *Bankructwo bolszewizmu*. Warszawa: Nakładem Księgarni Robotniczej, 1921.
24. Czuj, Jan, pr. "Z podróży na Wschód". *Prąd* 22 (1932).
25. Czuma, Ignacy. "Bezskuteczność socjalizmu i bolszewizmu". In: *Postawa katolicka wobec kryzysu*. Lublin: Związek Polskiej Inteligencji Katolickiej, 1933, 98–111.
26. Czuma, Ignacy. "Bezskuteczność socjalizmu i bolszewizmu". *Prąd* 23 (1932), 214–227.
27. Czuma, Ignacy. "Bolszewicka dialektyka moralności". *Prąd* 18 (1930), 294–308.

⁷ No surname, no name or only the author's initials means that the publication has been signed in this way and it is impossible to identify the author's full details.

28. Czuma, Ignacy. *Filozoficzne punkty styczne zachodu i bolszewizmu*. Lublin: Koła Badań Naukowych nad Kościołami Wschodnimi XX wieku Teologów KUL – Drukarnia Narodowa, 1930.
29. Czuma, Ignacy. "Państwo sowieckie". In: *Absolutyzm ustrojowy. Wybór pism*, ed. Maciej Marzsał. Kraków: Ośrodek Myśli Politycznej – „Księgarnia Akademicka”, 2003, 360–378.
30. Czuma, Ignacy. "Państwo sowieckie". *Prąd* 35 (1938), 63–88.
31. Czuma, Ignacy. "Prymitywizm gospodarczy rewolucji sowieckiej". *Prąd* 17 (1929), 3–25.
32. EFPE. "Dookoła nawrócenia Rosji". *Przegląd Powszechny* 158 (1923), 5–11.
33. E.G. "Katolicyzm a faszyzm". *Ateneum Kapłańskie* 33 (1934), 174–177.
34. Gałęzowska, Irena. "Filozoficzne źródła kolektywizmu". *Przegląd Powszechny* 175 (1927), 45–72.
35. Gałęzowska, Irena. "Mit o jednostce zbiorowej". *Przegląd Powszechny* 168 (1925), 283–291.
36. Glass, Henryk. "Istota współczesnego bolszewizmu". *Myśl Narodowa* 10 (1933), 118–119.
37. Glass, Henryk. *Ofensywa Komunizmu i drogi przeciwdziałania*. Katowice: Księgarnia i Drukarnia Katolicka, 1938.
38. Glass, Henryk. "Przygotowanie rewolucji proletariackiej". *Myśl Narodowa* 25 (1933), 357–359.
39. Glass, Henryk. *Wpływ Kominternu wśród nauczycieli. Materiały oświatające cele i taktykę komunistów w Związku Nauczycielstwa Polskiego*, ed. 2. Warszawa: Centralne Biuro Porozumienia Antykomunistycznego, 1938.
40. Górski, Karol. "Personalizm a kolektywizm". *Kultura i Wychowanie* 4 (1937).
41. Górski, Karol. "Sprawiedliwość i miłość w życiu społecznym". *Prąd* 17 (1929), 187–196.
42. Hessen, Sergiusz. "Pedagogowie komunistyczni współczesnej Rosji". *Chowanna* (Instytut Pedagogiczny w Katowicach) (1934), 49–61, 97–112.
43. Hessen, Sergiusz, Hans, Mikołaj. *Pedagogika i szkolnictwo w Rosji sowieckiej. Rozwój szkolnictwa sowieckiego i zmiany komunistycznej polityki oświatowej od rewolucji październikowej do końca planu pięcioletniego (1917–1932)*, transl. dr Adam Zieleńczyk. Lwów–Warszawa: Książnica – Atlas, 1938.
44. Hortyński, Feliks. "Proletaryzacja nauki w Rosji". *Przegląd Powszechny* 151–152 (1921), 336–343.
45. J.K. "Współczesne prądy w wychowaniu". *Kwartalnik Pedagogiczny* 1–2 (1938), 35–48.
46. J.N. "Komunizm i nacjonalizm w Rosji Sowieckiej". *Myśl Narodowa* 20 (1933), 283–284.
47. J.W. "Z wędrowki po Rosji Proletariackiej". *Myśl Narodowa* 29 (1933), 424–425.
48. Jasiński, Walery, pr. *Światłocienie współczesnej pedagogiki*. Poznań: Naczelny Instytut Akcji Katolickiej – Biblioteczka Akcji Katolickiej nr 43, 1937.
49. Jastrzębska, Jadwiga. "O równowagę kultury moralnej i materialnej". *Kwartalnik Pedagogiczny* 1 (1937), 75–79.
50. Jehlička, Franciszek. "Etyka niezależna i jej propaganda w Polsce". *Przegląd Powszechny* 166 (1925), 11–26, 155–165.
51. Jotgen (Jan Gołębiowski). *Państwo robotników i chłopów*. Toruń: Inrót, 1938.
52. Kamiński, S. "Katolicy wobec akcji Kominternu na Kresach wschodnich". *Ateneum Kapłańskie*, 487–491.
53. Karasiewicz, Władysław, pr. "Komunizm, a młodzież nasza". *Miesięcznik Katechetyczny i Wychowawczy* 1 (1932).
54. Kliszewicz, Adolf. "Totalizm współczesny i jego podłoże". *Ateneum Kapłańskie* 44 (1939), 13–30.
55. Koneczny, Feliks. "Państwo a metody życia zbiorowego". *Myśl Narodowa* 39 (1930), 605–607.
56. Koneczny, Feliks. "Polska między Wschodem a Zachodem". In: *VI Tydzień Społeczny Stowarzyszenia Młodzieży Akademickiej "Odrodzenie"*. Lublin: Uniwersytet Lubelski, 1928, 63–100.

57. Koneczny, Feliks. "Rozmnożenie bolszewizmu". *Mysł Narodowa* 32 (1930), 496–498.
58. Koniński, Karol Ludwik. "Kilka truizmów w sprawie żydowskiej". *Gazeta Literacka* 10 (1933).
59. Kordacz, Franciszek, J.E.X. abpp. "Liberalizm, kapitalizm i socjalizm w świetle nauki katolickiej". *Prąd* 18–2018 (1931), 322–329.
60. Korybut-Woroniecki, Henryk J. "Bezbożnictwo sowieckie". *Przegląd Powszechny* 217 (1938), 186–198.
61. Korybut-Woroniecki, Henryk J. "Dwudziestolecie Rosji Sowieckiej". *Przegląd Powszechny* 216 (1937), 37–52.
62. Korybut-Woroniecki, Henryk J. "Rezultaty dwudziestu lat panowania komunizmu w Rosji". *Przegląd Powszechny* 216 (1937), 196–204.
63. Korybut-Woroniecki, Henryk J. "Zasady komunizmu a rzeczywistość". *Przegląd Powszechny* 216 (1937), 328–344.
64. Kosibowicz, Edward, pr. "Ideowe źródła współczesnego bezbożnictwa". *Przegląd Powszechny* 215 (1937), 111–125.
65. Kosibowicz, Edward, pr. "Wspólny front przeciw komunistyczny". *Przegląd Powszechny* 212 (1936), 3–13.
66. Kossak-Szczucka, Zofia. *Pożoga: wspomnienia z Wołynia 1917–1919*, ed. 2. Kraków: Krakowska Spółka Wydawnicza, 1923.
67. Kossak-Szczucka, Zofia. *The Blaze. Reminiscences of Volhynia 1917–1919*. London: Allen and Unwin, 1927.
68. Kościelecki, Władysław. "Pius XI wobec prądów religijnych w III Rzeszy". *Ateneum Kapłańskie* 40 (1937).
69. Krzeziński, doc. pr. *Kultura nowoczesna i jej tragizm*, Kraków 1933.
70. Krzyżanowski, Adam. *Bolszewizm*. Kraków: Nakładem Księgarni S.A. Krzyżanowskiego, 1920.
71. Ks. S.W. "Pius XI o walce z komunizmem". *Ateneum Kapłańskie* 39 (1937), 466–472.
72. Kucharzewski, Jan. *Od białego caratu do czerwonego*, t. I – 1923, t. 2 – 1925, t. III – 1928, t. IV – 1931, t. V – 1931, t. VI – 1933. Warszawa: Wydawnictwo Kasy im. J. Mianowskiego.
73. Kuchta, Jan. *Nowe kierunki i dążenia we współczesnej katolickiej pedagogice*. Lwów: Księgarnia R. Schweitzera, 1939.
74. Kwiatkowski, Antoni (pseud. Antoni Starodworski). *Dzieje cerkwi prawosławnej w Z.S.R.R. (czyż ze zniszczeniem cerkwi zniszczona została potrzeba religii w narodzie)*. Warszawa: Instytut Naukowego Badania Komunizmu, 1934.
75. Kwiatkowski, Antoni (pseud. Antoni Starodworski). *Istota i cechy bolszewizmu współczesnego w Rosji sowieckiej. Studium socjologiczne na podstawie źródeł i spostrzeżeń własnych. Sowiecka reforma rolna, vol. 1*. Warszawa: Gebethner i Wolf, 1927.
76. Kwiatkowski, Antoni (pseud. Antoni Starodworski). *Istota i cechy bolszewizmu współczesnego w Rosji sowieckiej. Istota i cechy komunistycznej polityki ekonomicznej na tle paragrafu 13-go programu rosyjskiej Partii Komunistycznej, vol. 2*. Warszawa: Gebethner i Wolf, 1927.
77. Kwiatkowski, Antoni. *Katolicyzm a komunizm*. Warszawa, 1936.
78. Kwiatkowski, Antoni (pseud. Antoni Starodworski). *Losy obywateli – rolników w Bolszewji*. Warszawa: Druk. "Lech", 1927.
79. Kwiatkowski, Antoni (pseud. Antoni Starodworski). *Małżeństwo 'cywilne' w Bolszewizmie i jego skutki*. Warszawa: Druk. "Lech", 1927.
80. Kwiatkowski, Antoni (pseud. Antoni Starodworski). *Sowiety nad Cisą*. Warszawa: "Kolumna", 1936.
81. Kwiatkowski, Antoni (pseud. Antoni Starodworski). *Zamach bolszewicki na samorząd polski*. Warszawa: Wydawnictwo Ligii Antybolszewickiej, 1931.

82. Kwiatkowski, Franciszek, pr. "Komunizm a religia". In: *Raj komunistyczny. Przemowy na wiecu przeciwkomunistycznym*. Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, seria "Komunizm bez maski" no. 1, 1937.
83. Kwiatkowski, Franciszek, pr. *Oświata i życie rodzinne w Sowietach*. Warszawa: Nakładem "Głosu Pracy Polskiej" – Druk. "Lech", 1927.
84. Kwiatkowski, Franciszek, pr. *Teozofia i antropozofia czyli nauka tajemna o Bogu i człowieku*. Poznań: Nakładem Ligi Katolickiej, 1925.
85. Kwiatkowski, Franciszek, pr. *Źródło dzisiejszego bezbożnictwa*. Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, seria "Komunizm bez maski" no. 2, 1937.
86. Lutosławski, Wincenty. *Bolszewizm i Polska*. Wilno: Wydawnictwo Komitetu im. Braci Józefa i Marjana Lutosławskich, 1920.
87. Ławicz, Z., pseud. (Adam Powojski). *Polacy w piekle bolszewickiem*. Warszawa: Drukarnia W. Rybicki i s-ka, 1920.
88. M. "Sergiusz Hessen i Mikołaj Hans, Pedagogika i szkolnictwo w Rosji sowieckiej (1917–1932). Przełożył Adam Zielenčzyk. Biblioteka Przekładów Dzieł Pedagogicznych pod redakcją dr. Zygmunta Ziemińskiego. Nr. 24. Lwów–Warszawa, Książnica – Atlas, Str. 308". *Kwartalnik Pedagogiczny* 1 (1935), 56–59.
89. Manteuffel, Marian. "Głębsze przyczyny tzw. 'kryzysu światowego' (Odczyt wygłoszony dn. 23 kwietnia 1932 roku w Stowarzyszeniu Młodzieży Akademickiej 'Odrodzenie' w Warszawie)". *Prąd* 23 (1932), 3–20.
90. Martini, W. "Prawda o pracy przymusowej w Rosji Sowieckiej". *Myśl Narodowa* 27 (1933), 397.
91. Michalski, Konstanty, pr. "Dzień ognia". In: Konstanty Michalski. *Nieznanemu Bogu*. Kraków: Koło Studiów Katolickich i Naukowy Instytut Katolicki, 1936.
92. Michalski, Konstanty, pr. "Fermenty religijne w Trzeciej Rzeszy". *Przegląd Powszechny* 201 (1934), 347–367.
93. Michalski, Konstanty, pr. *Gasnące blaski*. Kraków. Biblioteczka „Czasu” no. 8, 1934.
94. Michalski, Konstanty, pr. "Nieznanemu Bogu". In: Konstanty Michalski. *Nieznanemu Bogu*. Kraków. Koło Studiów Katolickich i Naukowy Instytut Katolicki, 1936.
95. Michalski, Konstanty, pr. *Nieznanemu Bogu*. Kraków: Koło Studiów Katolickich i Naukowy Instytut Katolicki, 1936.
96. Michalski, Konstanty, pr. "Resurrectio et Vita". In: Konstanty Michalski. *Nieznanemu Bogu*. Kraków: Koło Studiów Katolickich i Naukowy Instytut Katolicki, 1936.
97. Michalski, Konstanty, pr. "Tomizm wobec współczesnej filozofii dziejów". In: *Księga Pamiątkowa Międzynarodowego Kongresu Filozofii Tomistycznej w Poznaniu 1934 rok*. Gniezno: „Studia Gnesnensia”, vol. XII, 1935, 1–29.
98. Michalski, Konstanty, pr. "Trzy mity". In: Konstanty Michalski. *Nieznanemu Bogu*. Kraków: Koło Studiów Katolickich i Naukowy Instytut Katolicki, 1936, 18–39.
99. Michalski, Konstanty. "Zagadnienia współczesnej filozofii dziejów". *Przegląd Współczesny* 115 (1931).
100. Mieczewicz, Stanisław. "Plan pięciolecia w Związku Sowieków". *Przegląd Powszechny* 193 (1932), 296–318.
101. Mikes, Jan, hr. bpp. "Komunizm i nacjonalizm w świetle chrześcijańskiego światopoglądu". *Ruch Katolicki* V (1935), 100–110.
102. Moskała, Romuald SJ. "Nasz sąsiad wschodni (Szkic o bolszewizmie)". *Przegląd Powszechny* 145–146 (1920), 376–388; 147–148 (1920), 33–47.
103. Mysłakowski, Zygmunt. *Totalizm czy kultura*. Kraków: Spółdzielnia Wydawnicza "Czytelnik", 1938.

104. Niemancewicz, Adam. *Bolszewizm a wychowanie*. Warszawa: Gebethner i Wolff, 1929.
105. Niesiołowski, Andrzej. "Czy totalizm jest koniecznością historyczną?". *Przegląd Powszechny* 215 (1937), 82–95.
106. Niesiołowski, Andrzej. "Hiszpańskie medytacje". *Przegląd Katolicki* 35 (1936), 599–601.
107. Niesiołowski, Andrzej. "Ideologizacja kultury". *Kultura i Wychowanie* 1 (1937).
108. Niesiołowski, Andrzej. *Katolicyzm a totalizm*. Poznań: NIAK, 1938.
109. Niesiołowski, Andrzej. *Nowoczesny kryzys rodziny i jego przyczyny*. Poznań: NIAK, 23.
110. Niesiołowski, Andrzej. *O ideologiach polityczno-społecznych*. Poznań: Drukarnia św. Wojciecha, 1935.
111. Niesiołowski, Andrzej. "Personalizm a kolektywizm". *Kultura i Wychowanie* 1 (1937), 16–34.
112. Niesiołowski, Andrzej. "Perspektywy totalizmu". *Przegląd Powszechny* 215 (1937), 204–214.
113. Niesiołowski, Andrzej. "Zagadnienie 'pacyfizmu' słowiańskiego". *Przegląd Powszechny* 210 (1936).
114. Niesiołowski, Andrzej. "Zmierzch materializmu". *Przegląd Powszechny*, kwiecień, 1938.
115. Około-Kułak, Antoni, pr. "Bolszewicki kodeks karny". *Przegląd Powszechny* 157 (1923), 117–124.
116. Około-Kułak, Antoni, pr. "Bolszewizm a religia". *Przegląd Powszechny* 155–156 (1922), 193–202.
117. Olechnowicz, Franciszek. *Prawda o Sowietach. Wrażenia z 7-letniego pobytu w więzieniach sowieckich r. 1927–1933*. Warszawa: Nakł. Autora, 1937.
118. PP. "Akcja komunizmu wśród młodzieży francuskiej". *Przegląd Powszechny* 169 (1926), 338–352, 376–378.
119. Parandowski, Jan. *Bolszewicy i bolszewizm w Rosji*. Lwów: H. Altenberg – Drukarnia L. Dankiewicza (Stanisławów), 1920.
120. Pastuszka, Józef, pr. *Filozofia współczesna*, t. 1. Warszawa: Gebethner i Wolff, 1934.
121. Pastuszka, Józef, pr. "Prądy materialistyczne w filozofii współczesnej". *Ateneum Kapłańskie* 32 (1933), 13–38.
122. Pawlak, Bernard. *Czerwone niebezpieczeństwo. Prawda o komunizmie*. Poznań: NIAK, 1937.
123. Peptowska, B. "Międzynarodowy kongres antybolszewicki". *Prąd* 19 (1930), 264–268.
124. Piskorz, Julian. "Materializm praktyczny człowieka dzisiejszego". *Ateneum Kapłańskie* 31 (1933), 216–243.
125. Piwowarczyk, Jan, pr. *Socjalizm i chrześcijaństwo*. Kraków: Drukarnia Głos Narodu, 1934.
126. Piwowarczyk, Jan, pr. "Z fermentów w socjalizmie". *Prąd* 1 (1926), 79.
127. Podoleński, Stanisław, pr. "Akcja komunizm wśród młodzieży francuskiej". *Przegląd Powszechny* 169 (1926), 375–330.
128. Podoleński, Stanisław, pr. "Dziecko proletariatu". *Przegląd Powszechny* 170 (1926), 338–352.
129. Podoleński, Stanisław, pr. "Etyka katolicka a eugenika i medycyna". *Przegląd Powszechny* 214 (1937), 195–208.
130. Podoleński, Stanisław, pr. "Herman Muckermann: Gestaltung der Lebenslage. XVI Aufl.". *Przegląd Powszechny* 203 (1934).
131. Podoleński, Stanisław, pr. "Jak socjalizm wychowuje lud?". *Przegląd Powszechny* 149–150 (1921), 93–109.
132. Podoleński, Stanisław, pr. "O poszanowanie kobiety". *Przegląd Powszechny* 181 (1929), 333–348.
133. Podoleński, Stanisław, pr. "Papież dla głodnych dzieci". *Przegląd Powszechny* 151–152 (1921), 90–93.
134. Podoleński, Stanisław, pr. "Projekt polskiej ustawy eugenicznej". *Przegląd Powszechny* 204 (1934), 387–393.

135. Podoleński, Stanisław, pr. *Rodzina w Sowietach*. Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy – Księża Jezuici, seria "Komunizm bez maski" no. 3.
136. Podoleński, Stanisław, pr. "Socjalizm a rodzina". *Ruch Katolicki* 5 (1935), 467–475.
137. Podoleński, Stanisław, pr. "Socjalizm w trosce o kobiety". *Przegląd Powszechny* 179 (1928), 233–251.
138. Podoleński, Stanisław, pr. "Szkolnictwo i wychowanie w Rosji bolszewickiej". *Przegląd Powszechny* 165 (1925), 121–128.
139. Podoleński, Stanisław, pr. "U kolebki marksizmu". *Przegląd Powszechny* 182 (1929), 113–117.
140. Podoleński, Stanisław, pr. "W sprawie polskiej YMCA". *Przegląd Powszechny* 162 (1924), 97–116.
141. Podoleński, Stanisław, pr. "Walka z komunizmem". *Przegląd Powszechny* 178 (1928), 394–396.
142. Podoleński, Stanisław, pr. "Wychowawczo-oświatowa akcja socjalizmu w Polsce". *Przegląd Powszechny* 177 (1928), 257–272; 178 (1928), 282–305.
143. *Prawda o Komunizmie. Biuletyn Informacyjny*, ed. Henryk Glass. [Subsequent issues discussed: the activities of the Communist Internationale, communism of Soviet Russia, anti-Bolshevik actions, a review of world of anti-communist literature]. Warszawa.
144. *Raj komunistyczny. Przemowy na wiecu przeciwkomunistycznym*. Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1937.
145. Rostworowski, Jan, pr. "Jan Kucharzewski: Od białego do czerwonego caratu, t. I, wydawnictwo Kasy im. Mianowskiego, Warszawa 1923, str. 432". *Przegląd Powszechny* 160 (1923), 259–261.
146. Rostworowski, Jan, pr. "Świat pod grozą postępów bolszewizmu. – Tragedia Hiszpanii. – Na froncie religijnym polskim". *Przegląd Powszechny* 210 (1936).
147. Roszkowski, Antoni. *Katolicyzm społeczny. Zarys rozwoju poglądów społeczno-katolickich*. Poznań: Księgarnia św. Wojciecha, 1932.
148. Roszkowski, Antoni. "Rola Kościoła w rozwiązaniu kwestii społecznej w oświeceniu encykliki 'Rerum Novarum'". *Ateneum Kapłańskie* 28 (1931), 429–447.
149. Roszkowski, Antoni. "Światowa organizacja robotników Chrześcijańskich M. K. Ch. Z. Z.". *Ateneum Kapłańskie* 23 (1929), 86–94.
150. Skaliński, J. "O należytej postawie wobec komunizmu". *Przegląd Powszechny* 215 (1937), 96–110.
151. Skaliński, J. "Socjaliści a komuniści". *Przegląd Powszechny* 217 (1938), 361–374.
152. Skaliński, J. "Wobec nowej taktyki komunizmu". *Przegląd Powszechny* 213 (1937), 137–153.
153. Sołowiewicz, Iwan. *Rosja w obozie koncentracyjnym*, vol. 1–2, transl. Stanisław Dębicki. Lwów: Sekretariat Porozumiewawczy Polskich Organizacji Społecznych, 1938.
154. Srokowski, Konstanty. *Elita bolszewicka. Studium socjologiczne*. Kraków: Krakowska Spółka Wydawnicza, 1927.
155. St. PP. "U kolebki Marksyzmu". *Przegląd Powszechny* 182 (1929), 113–117.
156. Stein, Ignacy. "Rodzina jako społeczność wychowująca, jej prawa i obowiązki". *Ruch Katolicki* 1 (1931), 318–322.
157. Stepa, Jan, pr. *Komunizm a światopogląd katolicki*. Poznań: Nakładem Komitetu Międzynarodowego Kongresu Chrystusa-Króla, 1937.
158. Stepa, Jan, pr. *Kościół a współczesny kryzys wolności*. Lwów: Instytut Wyższej Kultury Religijnej, 1939.
159. Stepa, Jan, pr. "Wpływ nauki Kościoła na kształtowanie się myśli społecznej". In: *Katolicka myśl społeczna. Pamiętnik III Studium Katolickiego w Warszawie 5–10. IX'37*. Poznań: NIAK, 1938.
160. Stopniak, Piotr. "Cerkiew rosyjska wobec bolszewizmu". In: *Bolszewizm*. Lublin: Towarzystwo Wiedzy Chrześcijańskiej, 1938.

161. Stopniak, Piotr. "Cerkiew rosyjska wobec bolszewizmu". *Prąd* 35 (1938), 3–32.
162. Studnicki, Władysław. *Wobec nadchodzącej drugiej wojny światowej*. Warszawa: Nakładem Autora, 1939.
163. Suchodolska, Felicja. "Propaganda ateistyczna komunizmu". *Ruch Katolicki* (1933), 433–438.
164. Suchodolska, Felicja. "Propaganda komunistyczna za pomocą teatru robotniczego". *Ruch Katolicki* (1933), 281–283.
165. Symonolewicz, Konstanty. "Literatura piękna w Rosji Sowieckiej". *Przegląd Powszechny* 197 (1933), 164–178.
166. Szymański, Antoni, pr. "Bezskuteczność statolatryzmu i nacjonalizmu". *Prąd* 23 (1932), 203–210.
167. Szymański, Antoni, pr. *Bolszewizm*. Poznań: Księgarnia św. Wojciecha, 1929.
168. Szymański, Antoni, pr. "Bolszewizm jako prąd kulturalny i cywilizacyjny". *Prąd* 32 (1937), 207–242.
169. Szymański, Antoni, pr. "Etatyzm a wolność gospodarcza". *Prąd* 17 (1929), 247–258.
170. Szymański, Antoni, pr. *Polityka społeczna*. Lublin: Nakładem Uniwersytetu Lubelskiego, 1925.
171. Szymański, Antoni, pr. *Spisek niemiecko-bolszewicki. Dokumenty, dotyczące związku bolszewików z niemieckim naczelnym dowództwem, wielkim przemysłem i finansami oraz reprodukcja fotograficzna dokumentów*. Warszawa: Committee of Public Information, 1919.
172. Szymański, Antoni, pr. "Wpływy rewolucji bolszewickiej". *Prąd* 11–12 (1926), 421–444.
173. Szymański, Antoni, pr. "Wskazania socjalne". *Prąd* 18 (1930), 363–376.
174. Szymański, Antoni, pr. *Wyzwolenie proletariatu*. Poznań: NIAK, 1937.
175. Szymański, Antoni. *Zagadnienie społeczne*, ed. 3. Lublin: Towarzystwo Wiedzy Chrześcijańskiej – Uniwersytet, 1939.
176. Środki walki z bolszewizmem. Bydgoszcz, Wydawnictwo "Antikon", 1920.
177. Tochowicz, Paweł, pr. "Filozofia i pedagogika socjologizmu". *Ateneum Kapłańskie* 35 (1935), 441–454; 36 (1935), 28–45.
178. Tochowicz, Paweł, pr. "Pedagogika radykalno-społeczna". *Ateneum Kapłańskie* 36 (1935), 238–255; 37 (1936), 258–270.
179. Trojanowski, S. "Komunizm a wolność". In: *Raj komunistyczny. Przemowy na wiecu przeciwkomunistycznym*. Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1937.
180. Turowski, Konstanty. "Komunizm a dobrobyt". In: *Raj komunistyczny. Przemowy na wiecu przeciwkomunistycznym*. Kraków: Wydawnictwo Apostolstwa Modlitwy, 1937.
181. Turowski, Konstanty. "Nowa strategia polskiego socjalizmu". *Prąd* 37 (1939), 315–332.
182. Urban, Jan, pr. "Bolszewicy wobec religii w Rosji, na Węgrzech i w Bawarii. Stosunek państwa do Kościoła w przyszłej konstytucji niemieckiej". *Przegląd Powszechny* 141–142 (1919), 389–395.
183. Urban, Jan, pr. "Bolszewizm w zagadnieniu o początkach chrześcijaństwa". *Przegląd Powszechny* 141–142 (1919), 1–19.
184. Urban, Jan, pr. "Czy można socjalizm pogodzić z katolicyzmem?". *Przegląd Powszechny* 169 (1926), 3–20, 164–182.
185. Urban, Jan, pr. "Ideologia bolszewizmu". *Przegląd Powszechny* 194 (1932), 129–143.
186. Urban, Jan, pr. "Katolicyzm a kultura". *Przegląd Powszechny* 205 (1935), 46–68.
187. Urban, Jan, pr. "Konstanty Srokowski, Elita bolszewicka. Studium socjologiczne". *Przegląd Powszechny* 175 (1927), 174–176.
188. Urban, Jan, pr. "Nasz stosunek do socjalizmu". *Przegląd Powszechny* 174 (1927), 145–161, 314–340.
189. Urban, Jan, pr. "Pius XI a Rosja dysydencka". *Przegląd Powszechny* 183 (1929), 257–266.

190. Urban, Jan, pr. "Przenikanie bezbożnictwa do umysłowości polskiej". *Przegląd Powszechny* 210 (1936), 12–28.
191. Urban, Jan, pr. "Prześladowanie religii w Rosji". *Przegląd Powszechny* 185 (1930), 129–141.
192. Urban, Jan, pr. "Socjalizm jako religia". *Przegląd Powszechny* 151–152 (1921), 5–23.
193. Urban, Jan, pr. "W obliczu wojującego ateizmu". *Przegląd Powszechny* 188 (1930), 257–273.
194. W.J. "Z wędrowki po Rosji proletariackiej". *Mysł Narodowa* 29 (1933).
195. Walczyński, Franciszek. "Mit XX wieku". *Przegląd Powszechny* 219 (1938), 202–211.
196. Wasilewski, Jan. *Książka o głodzie*. Kraków: Wydawnictwo Księży Jezuitów, 1922.
197. Wasilewski, Jan. "Prawosławie wobec Bolszewizmu". *Przegląd Powszechny* 160 (1923), 213–221.
198. Wasilewski, Jan. *W szponach antychrysta: wspomnienia księdza z Rosji bolszewickiej*. Kraków: Wydawnictwo Księży Jezuitów, 1924.
199. Weryński, Henryk, pr. "Bezdroża wychowania". *Ruch Katolicki* 6 (1936), 414–423.
200. Weryński, Henryk, pr. "Kościół katolicki wobec przemian fizjonomii Europy". *Ruch Katolicki* 4 (1934), 9–14.
201. Weryński, Henryk, pr. "Laicyzm w swym rozwoju historycznym". *Ruch Katolicki* 1 (1931), 369–375.
202. Wóycicki, Aleksander, pr. *Socjalizm a religia. Studium socjologiczne*. Poznań–Warszawa: Księgarnia św. Wojciecha, 1920.
203. Wyszyński, Stefan, pr. "Akcja katolików polskich dla ofiar kryzysu gospodarczego". *Ateneum Kapłańskie* 28 (1931), 370–378.
204. Wyszyński, Stefan, pr. "Antyreligijne wychowanie w organizacjach socjalistycznych". *Ateneum Kapłańskie* 42 (1938), 485–490.
205. Wyszyński, Stefan, pr. "Arma Veritatis – Watykańska Wystawa Prasy Katolickiej". *Ateneum Kapłańskie* (1936), 307–320.
206. Wyszyński, Stefan, pr. "Głos Episkopatu 'o ducha chrześcijańskiego w Polsce' a opinia publiczna". *Ateneum Kapłańskie* 33 (1934), 385–395.
207. Wyszyński, Stefan, pr. "Głos od grobu św. Wojciecha o zasadach życia państwowego". *Ateneum Kapłańskie* 30 (1932), 176–182.
208. Wyszyński, Stefan, pr. "Główne typy Akcji Katolickiej za granicą". *Prąd* 20 (1931), 85–91, 113–133, 185–200.
209. Wyszyński, Stefan, pr. *Katolicyzm, kapitalizm, socjalizm. List pasterski biskupów austriackich*. Lublin: Towarzystwo Wiedzy Chrześcijańskiej – Uniwersytet, 1933.
210. Wyszyński, Stefan, pr. "Konferencja w sprawie duszpasterstwa wśród robotników". *Ateneum Kapłańskie* 37 (1939), 127–136.
211. Wyszyński, Stefan, pr. "Kościół i miłosierdzie wobec klęski bezrobocia". *Ateneum Kapłańskie* 28 (1931), 130–150.
212. Wyszyński, Stefan, pr. *Kultura bolszewicka a inteligencja polska*. Włocławek: Księgarnia Powszechna, 1934.
213. Wyszyński, Stefan, pr. "Kultura bolszewizmu a inteligencja polska". *Ateneum Kapłańskie* 33 (1934), 35–48, 139–157.
214. Wyszyński, Stefan, pr. "Myśl katolicka wobec nieładu w gospodarstwie międzynarodowym". *Ateneum Kapłańskie* 30 (1932), 503–506.
215. Wyszyński, Stefan, pr. "Nowe metody walki religijnej w Rosji Sowieckiej". *Ateneum Kapłańskie* 31 (1933), 159–165.
216. Wyszyński, Stefan, pr. "Nowy najazd komunizmu na Polskę". *Ateneum Kapłańskie* (1936), 69–78.

217. Wyszyński, Stefan, pr. "Pokłosie encykliki 'Quadragesimo Anno'. (Głosy Episkopatu Austrii i Węgier)". *Ateneum Kapłańskie* 29 (1932), 480–483.
218. Wyszyński, Stefan. "Prace katolickich tygodni społecznych". *Ateneum Kapłańskie* 32 (1933), 422–427.
219. Wyszyński, Stefan, pr. "Przewodnie myśli encykliki o chrześcijańskim wychowaniu młodzieży". *Ateneum Kapłańskie* 26 (1930), 1–22.
220. Wyszyński, Stefan, pr. "Ruch katolicko-społeczny". *Ateneum Kapłańskie* 36 (1935), 396–407; 37 (1936), 65–73.
221. Wyszyński, Stefan, pr. "S. Hessen i M. Hans, Pedagogika i szkolnictwo w Rosji Sowieckiej". *Ateneum Kapłańskie* 35 (1935), 523–524.
222. Wyszyński, Stefan, pr. "Socjalistyczna własność wspólna w ocenie 'Rerum Novarum'". *Ateneum Kapłańskie* 28 (1931), 470–486.
223. Wyszyński, Stefan, pr. "Społeczeństwo i prasa a wychowanie młodzieży". *Ateneum Kapłańskie* 32 (1933), 175–188.
224. Wyszyński, Stefan, pr. "Świat katolicki w 40-stą rocznicę encykliki 'Rerum Novarum'". *Ateneum Kapłańskie* 28 (1931), 505–523.
225. Wyszyński, Stefan, pr. "Z ostatnich walk o religijny charakter szkoły polskiej". *Ateneum Kapłańskie* 30 (1932), 53–61.
226. Wyszyński, Stefan, pr. "Z ostatnich walk o religijny charakter szkoły polskiej". In: *Katolicka myśl społeczna. Pamiątnik III Studium Katolickiego w Warszawie 5–10.IX.37*. Poznań: NIAK, 1938.
227. Wyszyński, Stefan, pr. "Zasięg i charakter zainteresowań katolickiej myśli społecznej". In: *Katolicka myśl społeczna. Pamiątnik III Katolickiego Studium w Warszawie 5–10.IX.37*. Poznań: NIAK, 1938.
228. Z.M. "Ernst Kriek. Wychowanie narodowo-polityczne, przeł. O. Wawrzakowicz. Wstęp napisał dr Antoni Ryniewicz. – Bibl. Prz. Dz. Ped. T. 32 pod red. Dr Zygmunta Ziemińskiego. Książnica – Atlas, Lwów–Warszawa, str. 269". *Kwartalnik Pedagogiczny* 1–2 (1937), 61–63.
229. Zahorska, Anna. "Oblicze bolszewizmu (na marginesie literatury polskiej o rewolucji bolszewickiej)". *Przegląd Powszechny* 168 (1925), 319–328.
230. Zajdlich, Aleksander, pseud. (Andrzej Niesiołowski). "Pojednani bracia w Marksie". *Przegląd Katolicki* 18 (1937).
231. Zdziechowski, Marjan. *Europa, Rosja, Azja. Szkice polityczno-literackie*. Warszawa: Drukarnia "Znicz", 1922.
232. Zdziechowski, Marjan. *Od Petersburga do Leningradu*. Wilno: Drukarnia J. Bajewski, 1934.
233. Zdziechowski, Marjan. *Terror intelektualny w Rosji*. Warszawa: Drukarnia Kasy im. Mianowskiego, 1937.
234. Zdziechowski, Marjan. "Widmo przyszłości: Rosja, bolszewizm, Polska". *Głos* (1988).
235. *Źródła dzisiejszego bezbożnictwa*, praca zbiorowa. Kraków: Księży Jezuici, seria "Komunizm bez maski" no. 2.
236. Żychliński, Aleksander, pr. *Metafizyka komunizmu a mądrość Chrystusowa*. Poznań: Druk. Fr. Krajna, 1937.